

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Особливого значення досягнення позитивного фінансового результату діяльності вітчизняних підприємств набуває в умовах розширення ринкових відносин між суб'єктами господарювання як всередині країни, так і за її межами, особливо сьогодні, коли Україна стала на шлях вступу в ЄС.

Існують три методи визначення фінансового результату. Одним з них є метод «витрати–випуск», другий метод спирається на формулу балансу: актив дорівнює сумі власного капіталу і зобов'язань, третій – визначає фінансовий результат як зміну вартості чистих активів на початок і кінець звітного періоду.

Норми П(с)БО 15 «Дохід» значно наближені до норм МСБО 8 «Дохід», хоча є і розбіжності. У МСБО більш чітко визначено критерії визначення доходів від реалізації товарів за умови їх доставки до покупця, а також коли товари реалізуються з гарантією та деякі інші норми. Тобто, вітчизняні П(с)БО необхідно доопрацювати з урахуванням умов діяльності наших підприємств, але з метою наближення їх до МСБО щодо доходів.

Для визначення фінансових результатів діяльності підприємства, крім доходів, необхідно мати інформацію про витрати, пов'язані з цими доходами. У п. 7 П(с)БО 16 «Витрати» вписана важлива норма, за якою витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображають у складі витрат того періоду, в якому вони були здійснені. Якщо актив забезпечує отримання економічних вигід упродовж кількох звітних періодів, то витрати визначаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами.

Наявність інформації про доходи і витрати на бухгалтерських рахунках і субрахунках, а також у Звіті форми № 2, у цілому задовольняє потреби управління фінансовими результатами діяльності підприємства, але для дійсно ефективного управління цієї інформації недостатньо. Також як і по рахунках доходів, необхідно більш широко використовувати субрахунки, передбачені Планом рахунків і субрахунки 2-го і подальших порядків з метою розширення аналітики про склад витрат.

Вирішенню проблеми облікового забезпечення інформацією потреб управління фінансовими результатами сприяє сегментизація підприємства з метою одержання інформації про доходи і витрати, фінансові результати в розрізі окремих структурних підрозділів підприємства – сегментів.

Методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів регламентуються П(с)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами».

Сегменти визначаються підприємством на основі його організаційної структури. Сегменти можуть бути географічними і господарськими.

Сегменти, їх види, засади ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках визначаються у розпорядчому документі (наказі, розпорядженні, положенні) про облікову політику підприємства. Сегменти можуть реалізувати продукцію як зовнішнім покупцям, так і здійснювати внутрішньогосподарські операції і розрахунки між структурними підрозділами підприємства, виділені як сегменти з метою розкриття їх доходів, витрат і фінансових результатів.

Фінансовий результат як облікова категорія визначається різницею між доходами і витратами або приростом (зменшенням) власного капіталу підприємства, створеним у процесі підприємницької діяльності за звітний період, за винятком зміни капіталу за рахунок внесків або вилучення власниками. Вітчизняні підприємства розраховують фінансовий результат за методом «витрати – випуск».

Для визначення фінансового результату доходи і витрати в бухгалтерському обліку групуються і відображаються у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за видами діяльності.

З метою поглиблення аналітичності інформації про доходи і витрати підприємствам доцільно більш широко використовувати субрахунки 2-го і наступних порядків до рахунків і субрахунків 7-го і 9-го класів Плану рахунків.

Підвищенню рівня обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами сприяє формування інформації про доходи, витрати і фінансові результати за звітними сегментами і центрами відповідальності.

З метою ефективного управління фінансовими результатами доцільно використовувати не тільки традиційні методи (способи, прийоми) аналізу доходів, витрат, прибутковості, рентабельності, але й нові, такі як моделювання, оцінки граничного потенціалу прибутковості окремих видів продукції (робіт, послуг) та інші.

Підвищення ефективності діяльності підприємств неможливе без удосконалення системи управління підприємством і, зокрема, управління фінансовими результатами. Удосконалення системи управління підприємством базується на використанні сучасних форм, методів і принципів, що ставлять нові вимоги до формування неупередженої, повної, своєчасної, зрозумілої та корисної обліково-аналітичної інформації про діяльність підприємства та його фінансові результати.

Нові умови господарювання об'єктивно вимагають зміни функціональної спрямованості бухгалтерського обліку, перетворення його з переважно фіксуєчого інструменту господарської діяльності на інструмент її аналізу, а також більш ефективного використання елементів управлінського обліку.